

לעילוי נשמת
שלום בן משה

משניות של השבוע הבא

Next Week's Mishnayos

גליון

193

זבחים

פרק י"ג

ה שני בזיכי לבונה - מתירים לחם הפנים.

הזורק מקצת דמים בחוץ, חייב.

רבי אלעזר אומר: אף המנסף מי חג בחג בחוץ, חייב.

מי החג - שנתמלאו לשם ניסוף המים בחג הסוכות, אם ניסף אותן בחוץ, חייב, דסבר ניסוף המים בחג דאורייתא היא, הילכך מחויב עלה בחוץ.

ואין הלכה כרבי אלעזר בכולה מתניתין, וניסוף המים בחג לאו דאורייתא היא, אלא הלכה למשה מסיני.

רבי נחמיה אומר: שני ירי הדם שהקריבן בחוץ, חייב.

שני ירי הדם שהקריבן בחוץ חייב - בשני ירי דמים הפנימים מיירי, וסבר דשני ירי הדם מעפכים בהם, הילכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ. אבל בשני ירי הדם של מזבח החיצון, מודה רבי נחמיה שאינם אלא למצוה, ולא לעכב, הילכך הזורקן בחוץ ודאי פטור. ואין הלכה כרבי נחמיה.

ז המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ, חייב. מלק בחוץ והעלה בחוץ, פטור.

מלק בחוץ - גבילה היא, שאין מליקה אלא בפנים, לכך פטור על העלאתו בחוץ.

ואם תאמר: והלא כל הנעלים בחוץ נפסלו ביציאתן, וכן השוחט בחוץ פסול הוא, ותיבין על העלאתו? התם רחמנא רבייה, אבל לענן שאר פסולים, מתקבלים בפנים בעינן.

זבחים

פרק י"ג

ה המקריב קדשים ואימוריהם בחוץ, חייב.

המקריב קדשים ואימוריהם - שהקריב הפשר והאימורים מחוברים בו, חייב משום אימורים. ולא אמרינן הרי כשר חוצץ בין האימורין לאש, ודכוותה בפנים לאו העלאה היא, דרחמנא אמר (ויקרא ט"ו) "על העצים אשר על האש", והמעלן בחוץ נמי לא יהא חייב - לא אמרינן הכי, לפי שמין במינו אינו חוצץ.

מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ, פטור.

מנחה שלא נקמצה - אינה ראויה לפנים, הילכך המקריבה בחוץ פטור.

קמצה וחסר קומצה לתוכה, והקריבה בחוץ, חייב.

קמצה וחסר קומצה לתוכה והקריבה בחוץ חייב - שפיוצא בה בפנים כשרה, כדתנן בהקומץ (מנחות ג' א) "נתערב קומצה בשנייה לא יקטיר, ואם הקטיר כשרה".

ו הקומץ והלבונה, שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב.

הקומץ והלבונה - של מנחת נדבה, שניהם מתירים את שנייה לאכילה. הילכך רבי אלעזר פוטר, דבעי הקטרת כל המתיר.

אחד בפנים - תחילה, ואחר כך השני בחוץ, חייב, שזה גמר, ובו הפל תלוי.

שני בזיכי לבונה, שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב.

זבחים

פרק י"ג

ח החטאת שקבל דמה בכוס אחד – נתן בחוץ וחתר ונתן בפנים, בפנים וחתר ונתן בחוץ, חייב, שכולו ראוי לבוא בפנים.

נתן בחוץ וחתר ונתן בפנים חייב – מילתא דפשיטא היא, ומשום סיפא נקט לה: נתן בפנים וחתר ונתן בחוץ, שאינו נותן בחוץ אלא שיערי הדם, חייב. ומתניתין רבבי נחמיה, דסבר שיריים מעקבים, ואינה הלכה.

קבל דמה בשני כוסות – נתן שניהם בפנים, פטור. שניהן בחוץ, חייב.

שניהן בחוץ חייב – אחת. ואם היתה לו ידיעה בינתיים, חייב שמים.

אחד בפנים ואחד בחוץ, פטור.

אחד בפנים – ואחר כך השני בחוץ, פטור, ואפילו לרבי נחמיה. דסבר כוס אחד עושה את חברו דחוי להיות נשפך לאמה, הילכך אפילו שיריים לא הוי.

אחד בחוץ ואחד בפנים, חייב על החיצון, והפנימי מכפר.

והפנימי מכפר – להכשיר הזבח, שהדם הנזרק תחילה בחוץ, לא עשה המשויר פיוצא בו.

למה תדבר דומה? למפריש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתיה, ואחר כך נמצאת הראשונה, והרי שתיהן עומדות – שחט שתיהן בפנים, פטור. שחט שתיהן בחוץ, חייב.

שתיהן בחוץ חייב – על כל אחת ואחת, דבשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה בפנים.

אחת בפנים ואחת בחוץ, פטור.

אחת בפנים – והשניה אחר כן בחוץ, פטור, דהווא לה חטאת שנתכפרו בעליה, ולמיתה אולה, ואינה מתקבלת בפנים.

אחת בחוץ ואחת בפנים, חייב על החיצונה, והפנימית מכפרת.

חייב על החיצונה – דהא חזיא לפנים, דאיזה מהן שירצה יקריבה.

כשם שדמה פוטר את בשרה, כך הוא פוטר את בשר חבירתה.

זבחים

פרק י"ג

השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ, פטור. שחט בחוץ והעלה בחוץ, חייב.

שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב – אף על העלאה, דכל שמתחייב על שחיטתו בחוץ, אם חזר והעלה הוא או אחר, חייב.

נמצא דרך הכשרו מבפנים, פטורו בחוץ. דרך הכשרו בחוץ, פטורו בפנים.

נמצא דרך הכשרו בפנים פטורו בחוץ – בגמרא קאמר תני: דרך חיובו בפנים פטורו בחוץ, ודרך חיובו בחוץ פטורו בפנים. כגון שחט העוף בפנים והעלה בחוץ, פטור. שחט בחוץ והעלה בחוץ, חייב. מלק בפנים והעלה בחוץ, חייב. מלק בחוץ והעלה בחוץ, פטור.

נמצא במקום שמתחייב על העלאתו אם נעשית העבודה הראשונה בפנים, כגון במליקת פנים, פטור על העלאתו אם נעשית המליקה בחוץ. ודרך שמתחייב על העלאה אם נעשית עבודה הראשונה בחוץ, כגון בשחיטה, פטורו בפנים – אם נשחט בפנים והעלה בחוץ.

רבי שמעון אומר: כל שחייבין עליו בחוץ, חייבין על פיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ, חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ.

רבי שמעון אומר וכו' – במילתיה דתנא קמא חסורי מיחסר, והכי קתני: וכן השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור, דאינה מתקבלת בפנים, דכתיב (ויקרא י"ט) "ביום זבחכם" – ולא בלילה, ונמצא הזבח פסול, ולפיכך אינו חייב על העלאתו. אבל אם שחט בלילה בחוץ והעלה בחוץ חייב, מפני שהשחיטה בחוץ בלילה פשרה היא. לפיכך חייב שמים – על השחיטה ועל ההעלאה.

ופליג רבי שמעון בהא, ואמר: כל שחייבין עליו בחוץ, חייבין על פיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ. כלומר: כשם שהשוחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ חייב, כך אם שחט בפנים בלילה והעלה בחוץ חייב על ההעלאה, חוץ מהשוחט עוף בפנים והעלהו בחוץ שהוא פטור, אף על פי שאם שחט והעלה בחוץ חייב. ואין הלכה כרבי שמעון.

זבחים

פרק י"ד

לאחר זמן, אין בהם כרת אלא לאו גרידא ד"לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום" (דברים י"ז כ).

תורים שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שהקריבן בחוץ, פטור.

תורים שלא הגיע זמנן - כדתנן בחולין כ"ב: "משניזהבו כשרין", ומקמי הכי פסולין, דתורים גדולים ולא קטנים בעינן.

ובני יונה שעבר זמנן - דבני יונה קטנים ולא גדולים, ופסולים מתחילת הציהוב ואילך.

רבי שמעון אומר: בני יונה שעבר זמנן פטור, ותורים שלא הגיע זמנן בלא תעשה.

בלא תעשה - הואיל וראויין לאחר זמן, יש בהן לא תעשה לשוחטן בחוץ.

אותו ואת בנו ומחוסר זמן, פטור. רבי שמעון אומר: הרי זה בלא תעשה, שהיה רבי שמעון אומר: כל שהוא ראוי לבוא לאחר זמן, הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת. וחכמים אומרים: כל שאין בו כרת, אין בו בלא תעשה.

אותו ואת בנו - ששחט אחד מהן, וכא להקריב השני בו ביום, ואסור משום "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" (ויקרא כ"ז כ).

ומחוסר זמן - בין שהוא מחוסר זמן בגופו - שלא היה שבעת ימים פחת אמו, בין שהבצלים מחוסרים זמן, כדמפרש לקמן.

וצריכא לאשמעינן פלוגתא דרבי שמעון ורבנן בכולהו:

דאי אשמעינן בבצלי מומין, בהא קאמרי רבנן משום דמאיסי, אבל תורים ובני יונה דלא מאיסי, אימא מודו ליה לרבי שמעון.

ואי אשמעינן תורים ובני יונה, משום דלא חזו ואדחו, אבל בצלי מומין דחזו ואדחו, אימא מודה להו רבי שמעון לרבנן.

ואי תנא הני תרתי, משום דפסולא דגופא, אבל אותו ואת בנו דפסולא מעלמא קאחי להו, אימא מודו ליה רבנן לרבי שמעון. צריכא.

ואין הלכה כרבי שמעון.

זבחים

פרק י"ד

כשם שדמה פוטר את בשרה - מן המעילה, דזריקת דם מוציאה בשר קודש קדשים מן המעילה, דיהבה בה שעת היתר לפהגים.

כך הוא פוטר את בשר חברתה - ואף על פי שפסולה, ואשחט שניהם בפנים קאי. ואשמעינן הכא דהיכא דמונחות שתיהן, וקדם וזרק את דם האחת, פטר את חברתה מן המעילה, משום חטאת שנתכפרו בעליה, דקיימא לן החטאות המתות לא נהנין ולא מועלין.

א פרת חטאת ששרפה חוץ מגתה, וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ, פטור, שנאמר (ויקרא י"ז ד) "ואל פתח אהל מועד לא הביאו" - כל שאינו ראוי לבוא אל פתח אהל מועד, אין חייבין עליו.

פרת חטאת - פרה אדומה, שנאמר בה "חטאת היא".

חוץ מגתה - מערכה של עצים מסודרין כמין גת היו עושים לה במקום ששוחטים אותה בהר המשחה כנגד פתחו של היכל, ואם שחטה חוץ למקום ההוא, פסולה.

אבל אינו חייב עליה משום שוחט קדשים בחוץ, דרחמנא פטריה מדכתיב "ואל פתח אהל מועד לא הביאו", ומדקפיד קרא לענשו שלא הביאו, שמע מינה בעומד להביאו שם משתעי קרא.

כל שאינו ראוי לבוא אל פתח אהל מועד - שאינו עתיד להקריב.

ב הרובע והנרבע, והמוקצה והנעבד, והאתנו והמחיר, והפלאים והטריפה, ויוצא דופן, שהקריבן בחוץ, פטור, שנאמר (ויקרא י"ז ד) "לפני משכן ה'" - כל שאינו ראוי לבוא לפני משכן ה', אין חייבין עליו.

בעלי מומין, בין בעלי מומין קבועים, בין בעלי מומין עוברים, שהקריבן בחוץ, פטור. רבי שמעון אומר: בעלי מומין קבועים פטור, ובעלי מומין עוברים עוברין בלא תעשה.

עוברין בלא תעשה - הואיל וראויין לבוא

זבחים

פרק י"ד

פסוק - דאָמער קרא "אַשֶׁר יַעֲלֶה עוֹלָה אוֹ זֶבֶח" – מָה הַעֲלָאָה שֶׁהוּא גָמֵר עֲבוּדָה, אֵיךְ כָּל שֶׁהוּא גָמֵר עֲבוּדָה, יֵצְאוּ אֵלָיו שְׁאִין אֶחָד מֵהֶן גָּמֵר עֲבוּדָה.

אין חייבין עליו לא משום זרות, ולא משום טומאה, ולא משום מחוסר בגדים, ולא משום רחוק ימים ורגלים.

אין חייבין עליו משום זרות – אִם עָשָׂה זֶר אַחַת מִכָּל הָעֲבוּדוֹת הַלָּלוּ, כְּגוֹן שֶׁכָּלל אוֹ פָּתַח וְכו', וְכֵן טָמֵא אוֹ מְחוּסֵר בְּגָדִים אוֹ מִי שְׁאִינוֹ רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלָיִם, אֵינוֹ חַיִּיב מִיָּתָהּ, אֵיךְ עַל פִּי שֶׁנִּפְסַל אוֹתוֹ דִּבְרֵי שֶׁעָבַד בּוֹ.

עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות, ועבודה בבכורות.

והעבודה בבכורות – דְּכַתִּיב (שמות כ"ד ה) "וַיִּשְׁלַח אֶת נָעֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" – אֵלָיו הִבָּחוֹרוֹת שֶׁהָעֲבוּדָה בָּהֶם.

משֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן נֶאֱסְרוּ הַבָּמוֹת, וְעֲבוּדָה בַּפְּהִיגִים. קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים נֶאֱכָלִים לַפְּנִימִי מִן הַקֹּלְעִים, קִדְּשִׁים קְלִימִים בְּכָל מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל.

משֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן נֶאֱסְרוּ הַבָּמוֹת – דְּכַתִּיב (ויקרא י"ז) "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ" – מִכָּל דְּבָאֵהֶל מוֹעֵד תְּלִי אִיסוּרָא.

וְדוֹקָא לְיִשְׂרָאֵל נֶאֱסְרוּ הַבָּמוֹת, אֲבָל נִכְרִים מוּתָּרִים לְהַקְרִיב לִשְׁמִים בְּכָל מְקוֹם, וְאַפִּילוּ בְּזִמְנֵי הַזֶּה. וְאַסוּר לְיִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת שְׁלוּחִם לְהַקְרִיב, וְלֹא לְסִייעֵם. אֲבָל לְהוֹרֹת לָהֶם סֹדֶר הַקֹּרְבָּנָה, שְׂרִי.

באו לגלגל והותרו הבמות. קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים, קדשים קלים בכל מקום.

באו לגלגל – וְלֹא הָיָה שָׁם בֵּית, אֲלֹא יִרְיעוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁל מִדְּבָר.

הותרו הבמות – דִּרְחֻמְנָא אָמַר "אַשֶׁר יִשְׁחַט בַּמִּחֲנֶה וְכו' וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ" – פֶּרֶט לְגַלְגַּל שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם מִחֲנֶה, שֶׁכָּבֵר בְּטָלוּ הַמִּחֲנוֹת וְהִתְחִילוּ לִהְיוֹת נִפְּוּצִים בְּכָל הָאָרֶץ.

זבחים

פרק י"ד

א **מחוסר זמן, בין בגופו בין בבגדיו. איזה הוא מחוסר זמן בבגדיו? הזב והזבה והיולדת, שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ, פטורין.**

הזב והזבה – שֶׁהַקְרִיבוּ בַּחוּץ בְּתוֹךְ יְמֵי סִפְרָן.

והיולדת – שֶׁהַקְרִיבָה בְּתוֹךְ מְלֹאֲתָהּ.

פטורין – שְׁאִין מִתְקַבְּלִין לֹא לְחֻבָּה וְלֹא לְנִדְבָה.

ואשמם – בְּגִמְרָא פְּרִיף: זֶב וְזֵבָה וְיוֹלְדֶת בְּנֵי אָשָׁם נִינְהוּ? וּמִשְׁנֵי: תְּנִי מִצּוּרַע בְּהִדְיָהּ, שֶׁהַמִּצּוּרַע מְבִיא אָשָׁם.

עולותיהן ושלמיהן בחוץ, חייבין.

עולותיהן ושלמיהן – בְּגִמְרָא פְּרִיף: הַנִּי בְּנֵי שְׁלָמִים נִינְהוּ? וּמִשְׁנֵי: תְּנִי נֹזֵר בְּהִדְיָהּ, שֶׁנֹּזֵר מְבִיא שְׁלָמִים.

בחוץ חייבין – שֶׁהֵן מִתְקַבְּלוֹת בַּפְּנִימִים נִדְבָה לְשִׁמְן לְאַחֵר שֶׁהַקְרִיבוּ חֲטָאֲתָם, וְהַמִּצּוּרַע אֵת אָשָׁמוֹ.

המעלה מבשר חטאת, מבשר אשם, מבשר קדשי קדשים, מבשר קדשים קלים, ומותר העומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושניירי מנחות, היוצק, הבולל, הפותת, המולח, המניף, המגיש, המסדר את השולחן, והמטיב את הנרות, והקומץ, והמקבל דמים בחוץ, פטור.

מבשר חטאת מבשר אשם וכו' – דְּכָל הַנִּי נֶאֱכָלִים לַפְּהִיגִים, וְאֵינָן קֹרְבָּנִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, וְדִרְחֻמְנָא אָמַר (ויקרא י"ח) "אַשֶׁר יַעֲלֶה עוֹלָה אוֹ זֶבֶח" – מָה עוֹלָה שֶׁהִיא קֹרְבָּנָה עַל גְּבִי מִזְבֵּחַ, אֵיךְ כָּל שֶׁהוּא קֹרֵב עַל גְּבִי מִזְבֵּחַ.

מבשר קדשי קדשים – כִּבְשִׁי עֶצְרֵת שֶׁהֵם שְׁלָמִי צִיבּוּר, וְיֵשׁ לָהֶם תּוֹרַת קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים.

היוצק – הַשֶּׁמֶן עַל הַמִּנְחָה.

הבולל, הפותת – הַבּוֹלֵל הַמִּנְחָה בַּשֶּׁמֶן, וּפּוֹתֶתָהּ פִּתִּים.

המניף, המגיש – שְׁמַנִּיף אֶת הַמִּנְחָה שֶׁטַעֲוֶנָה תְּנוּפָה, וּמַגִּישָׁהּ בַּחוּץ הַמִּנְחָה שֶׁהִיא טַעֲוֶנָה הַגִּשָּׁה בַּפְּנִימִים בְּקֶרֶן דְּרוּמִית מִעֲרֵבִית, כְּדִכְתִּיב (ויקרא ז' ט) "וְהַגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ".

המסדר – לָחֶם הַפְּנִימִים עַל הַשּׁוֹלְחָן.

זבחים

פרק י"ד

ירושלמים, ולמה חלקן הכתוב? אלא כדי ליתן היתר לבמות בין זו לזו.

קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים, קדשים קלים בכל ערי ישראל.

קדשים קלים בכל ערי ישראל - והוא הדין למעשר שני, שהרי הקישן הכתוב, דכתיב (דברים י"ז י) "לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו' וכל נדריך אשר תדור" - בזמן שקדשים קלים טעונים הבאת מקום, אף מעשר שני טעון הבאת מקום. בזמן שקדשים קלים בכל ערי ישראל, אף מעשר שני בכל ערי ישראל.

ח באו לירושלמים, נאסרו הבמות, ולא היה להם עוד היתר, והיא היתה נחלה קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים, קדשים קלים ומעשר שני לפני מן החומה.

והיא היתה נחלה - האמורה בתורה (דברים י"ז ט) "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה" - דמשמע משתבאו אל הנחלה נאסרו הבמות.

ט כל הקדשים שהקדישן בשעת איסור במות, והקריבן בשעת איסור במות בחוץ, הרי אלו בעשה ולא תעשה, וחיביבן עליהן פרת.

הרי אלו בעשה - ד"שמה תביאו את עולותיכם" (דברים י"ז ב), דמשמע אבל לא בפמה, ולא הבא מפלל עשה, עשה. אי נמי, עשה "והביאום לה", (ויקרא י"ז ס). ולא תעשה ד"השמר לה פן תעלה עולותיך" (דברים י"ז יג), וכל מקום שנאמר "השמר" "פן" ו"אל", אינו אלא לא תעשה.

הקדישן בשעת היתר במות, והקריבן בשעת איסור במות, הרי אלו בעשה ולא תעשה, ואין חיביבן עליהן פרת.

ואין חיביבן עליהם פרת - בין שהקדישם בשעת היתר הבמות. שאין המקריב בחוץ חייב פרת אלא על קרבן שאם הקריבו בחוץ בשעת הקדשו היה חייב, דומיא דמדבר, דבכרת

זבחים

פרק י"ד

ומהאי טעמא נמי קדשים קלים נאכלין בכל מקום, שהרי לא היה שם מחנה כמו שהיה במדבר.

ח באו לשילה, נאסרו הבמות.

באו לשילה נאסרו הבמות - דכתיב (דברים י"ז י) "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה" - מפלל דכשיבואו אל המנוחה, הבמות אסורות. ומנוחה - זו שילה, שהיתה שם מנוחה, שלא היו נוסעים ממקום למקום כמו במדבר.

לא היה שם תקרה, אלא בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן, והיא היתה מנוחה.

בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן - דכתיב (שמואל א' כד) "ותביאנהו בית ה' שלו" - אלקא בית הנה, וכתוב (תהלים ע"ח ס) "ויטוש משכן שלו" - אלקא של יריעות הנה, מלמד שלא היה שם תקרה, אלא בית של אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה.

קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים, קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה.

ומעשר שני בכל הרואה - ולעיל לא תני מעשר שני, לפי שכל ארבע עשרה שנה שהיו בגלגל לא נתחייבו במעשרות, עד שפכשו וחקקו. ובכל הרואה היינו בכל מקום שרואין משם שילה, דאמר קרא (דברים י"ז יג) "השמר לה פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה" - בכל מקום אשר תראה אי אתה מעלה, אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה.

ח באו לנזב ולגבעון, הותרו הבמות.

באו לנזב ולגבעון - כשחרכה שילה לסוף שלש מאות ושבעים חסר אחת שהיה המשכן שם, ונלקח הארון בימי עלי, באו לנזב. וחרכה נזב בימי שאול ובאו לגבעון. וכל ימי נזב וגבעון היו חמשים ושבע שנה, וכל זמן זה היו הבמות מותרות. דרחקמא אמר באיסור הבמות (דברים י"ז ט) "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה" - מנוחה זו שילה, נחלה זו

זבחים

פרק י"ד

בהו (שמות כ"ט כ) "את הדם על המזבח סביב" – ולא בבמה.

ותנופה, והגשה.

תנופה - דכתיב "תנופה לפני ה'" – ואין תנופה בבמה.

והגשה - דכתיב (ויקרא ז' ט) "והגשה אל המזבח" – ואין הגשה בבמה.

רבי יהודה אומר: אין מנחה בבמה.

אין מנחה בבמה - דזבחים אמר קרא בבמה, ולא מנחות.

וכיהון, ובגדי שרת, וכלי שרת.

כיהון - דכתיב (ויקרא י"ז ו) "וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת הַדָּם עַל מִזְבֵּחַ ה'" – מזבח צריך כהן, ואין במה צריכה כהן.

ובגדי שרת - דכיון דאין צריך כהן, אין כאן מקום לבגדי שרת, דבבגדי שרת כתיב (שמות כ"ט ל) "לְבָשֵׁם הַכֹּהֵן".

וכלי שרת - דבכלי שרת כתיב (שמות כ"ט מג) "לְשֵׁרֶת בַּקֹּדֶשׁ" – ולא בבמה.

ורית ניחות, ומחיצה בדמים, ורחוץ ידים ורגלים.

ורית ניחות - אברים שצלאן והעלן, אין כהן משום רית ניחות. ודוקא במזבח דכתיב "רית ניחות לה", אבל בבמה, אפילו צלאן והעלן אין בכך כלום.

ומחיצה דמים - חוט הסיקרא להבדיל בין דמים התחתונים לדמים העליונים. ואין חוט הסיקרא בבמה, דכתיב (שמות כ"ז ט) "וְהִיטָה הָרֶשֶׁת עַד חֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ" – ולא בבמה.

רחוץ ידים ורגלים - דכתיב (שמות ל' ט) "בְּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מֵיִם" – ולא בבמה.

אבל הזמן, והנותר, והטמא, שוים בזה ובזה. הזמן - אם חשב על הקרבן לאכלו חוץ לזמנו.

והטמא - אף על פי שזר כשר להקריב בבמה, אין טמא מקריב בבמה.

זבחים

פרק י"ד

דשחוטי חוץ כתיב (ויקרא י"ז ז) "חונקת עולם תהיה זאת להם" – זאת להם, ואין אחרת להם.

הקדישן בשעת איסור במות והקריבן בשעת היתר במות, הרי אלו בעשה ואין בהם בלא תעשה.

הקדישן בשעת איסור הבמות - מהחיה שעתא קרינן בהו "והביאום לה", וכיון שהמתין עד שלא יכול לקיימו, נתבטל העשה על ידו. אבל לאו וכרת ליכא, דאזהרה ועונש בשעת הקרבה כתיב, והרי הותרו הבמות.

 אילו קדשים קרבים במשכן?

אילו קדשים קרבים במשכן - כגון בזמן גלגל ונוב וגבעון, שהיה שם משכן והיו הבמות מותרות, אילו קדשים צריכין להקריבן במשכן ולא בבמה?

קדשים שהוקדשו למשכן – קרבנות הציבור – קרבין במשכן, וקרבנות היחיד בבמה.

קדשים - שסתמן הוקדשו במשכן, ומאי ניהו? קרבנות ציבור.

קרבנות יחיד - סתמן לבמה.

קרבנות היחיד שהוקדשו למשכן, יקרבו במשכן. ואם הקריבן בבמה, פטור.

קרבנות יחיד שהוקדשו למשכן - שפירש בשעת הקדשן על מנת להקריבן למשכן.

ואם הקריבן בבמה פטור - מאזהרה ומעונש, שהרי הותרו הבמות. ומיהו אסור לשנות, דכתיב (דברים כ"ג כד) "מוצא שפתיך תשמור ועשית".

מה בין במת יחיד לבמת ציבור?

במות ציבור - גלגל ונוב וגבעון.

סמיכה, ושחיטת צפון, ומתן סביב.

סמיכה - דכתיב (ויקרא ט' ג) "לפני ה' וסמך" – שאין סמיכה בבמה.

שחיטת צפון - דכתיב (ויקרא ט' יא) "צפונה לפני ה'" – ואין צפון בבמה.

ומתן סביב - שתי מתנות שהן ארבע, דכתיב

מנחות

פרק א'

א כל המנחות שנקמצו שלא לשמן, פשרות, אלא שלא עלו לבעלים משום חובה.

כל המנחות שנקמצו שלא לשמן - כגון שהתנדב מנחת מרחשת והביאה, וקמצה הפהן לשם מחבת.

פשרות - ומקטיר הקומץ, ושייריה נאכלים. שקמיצת המנחה במקום שחייטת הקרבן עומדת, וכשם שכל הזבחים שנשחטו שלא לשמן פשרים, כדי לפינן מקרא בריש מסכת זבחים, הכי נמי כל המנחות שנקמצו שלא לשמן פשרות.

אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה - הנה מצי למתני "ולא עלו לבעלים לשם חובה", והא דקתני "אלא", דמשמע דכל דינן כמנחות פשרות אלא דבר זה, לאשמעינן דאסור לשנויי בה שנוי אחר, שאם עבר וקמצה שלא לשמה, אסור לתת הקומץ בכלי שרת שלא לשמה.

שלא עלו לבעלים לשם חובתו - ולא יצא ידי נדרו, וצריך להביא מנחה אחרת לשם מרחשת.

חויז ממנחת חוטא ומנחת קנאות.

חויז ממנחת חוטא - כגון מנחה הפאה על טומאת מקדש וקדשיו אם לא תשיג ידו לשתי תורים.

ומנחת קנאות - של סוטה. שאם קמצן שלא לשמן, כגון לשם נדבה, או נתן בכלי שרת את הקומץ שלא לשמו, או הלך או הקטיר שלא לשמו, או חשב באחת מן העבודות הללו "הריני עובד לשמן ושלא לשמן", אלו מנחות פסולות ואין שייריהן נאכלים.

וטעמא הוי משום דמנחת חוטא חטאת קריה רחמנא. ובחטאת כתיב "ושחט אתה לחטאת, ולקח מדם החטאת", שתהא שחיטה ולקיתה - דהיינו קבלת הדם - לשם חטאת. ומנחת קנאות הואיל וכתוב בה עון, דכתיב: "מנחת זפרון מזפרת עון", פחטאת שויה רבנן.

ומנחת העומר, אף על גב דלאו מנחת חוטא היא, ולאו מנחת קנאות היא, קמצה שלא לשמה פסולה מהקטיר, ואין שייריה נאכלים, הואיל

מנחות

פרק א'

ובאה להתיר החדש ולא התירה. וכל המנחות שנקמצו שלא לשמן פשרות דתנן במתניתין, דוקא במנחות שאין להם זמן קבוע איירי, ולא במנחת העומר שקבע לה זמן.

מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמצן שלא לשמן, נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן, או לשמן ושלא לשמן, או שלא לשמן ולשמן, פסולות. כיצד לשמן ושלא לשמן? לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה. או שלא לשמן ולשמן? לשם מנחת נדבה ולשם מנחת חוטא.

או שלא לשמן ולשמן - דלא תימא לשמן ושלא לשמן הוא דפסולה, דתפוס לשון אחרון, אבל שלא לשמן ולשמן פשרות, קא משמע לן.

ב אחת מנחת חוטא ואחת כל המנחות שקמצן זר, אונו, טבול יום, מחוסר בגדים, מחוסר פיפורים, שלא רחויז ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי פלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חבירו, פסל. קמץ בשמאל, פסל.

זר ואונן וטבול יום וכו' - כוליהו מפורשים בפרק ב' דזבחים. ומוכחינן להו מקראי דעבודתן פסולה.

ערל - כהן שמתו אחיו מחמת מילה.

יושב - דבעינן לעמוד לשרת.

על גבי פלים וכו' - דבעינן שלא יהיה דבר חוצץ בינו ובין הרצפה.

בן בתירא אומר: יחזיר, ויחזור ויקמוץ בימיו.

בן בתירא אומר יחזיר - הקומץ לתוך המנחה.

ויחזור ויקמוץ בימיו - והוא הדין לכל הנזף פסולים דחשיב במתניתין, סבירא ליה לבן בתירא שאם עבר אחד מהן וקמץ, יחזיר הקומץ למקומו, ויחזור כהן פשר ויקמוץ. ואין הלכה כבן בתירא.

קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה, פסל, מפני שאמרו: הקומץ היתר והחסר, פסול.

מנחות פרק א'

מעבודות קשות שבמקדש, ושיטת הגמרא
כדברי. וכן פרשה כל רבותי.

מנחות פרק א'

קמץ ועלה בידו צרור - נמצא קומץ חסר
מקום הצרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה.
דקודם קמיצה בורר כל הלבונה לצד אחד
וקומץ, ואחר כך מלקט אותם ונותנה עם
הקומץ ושורף הכל, ואם נודמן בתוך הקומץ
גרגיר מלח או קורט של לבונה, הרי הקומץ
חסר כדי מקום הקורט.

אינהו היתר? שקמצו מבורץ. וחסר? שקמצו
בראשי אצבעותיו.

מבורץ - מלא וגדוש.

שקמצו בראשי אצבעותיו - שלא פשטן על
כל פס ידו.

כיצד הוא עושה? פושט את אצבעותיו על
פס ידו.

פושט את אצבעותיו על פס ידו - מכניס צדי
אצבעותיו בקמח, ומכניס הקמח לתוך ידו,
ומוחק באצבע קטנה שלא יצא הקמח חוץ
לקמיצה, ומוחק בגודל שלא יצא הקמח חוץ
לאצבע.

וזה היה צריך לעשות במנחת מחבת ומרחשת
דמעשיתן אפויין, ולאחר אפייתן פותחן וקומץ,
ואי אפשר לפתחן דקות כל כך שלא יהיו
יוצאות חוץ לקומץ, הילכך מוחק בגודל
מלמעלה ובאצבע קטנה מלמטה. וזו היתה
מעבודות קשות שבמקדש, דבקושי גדול יכול
להשוות שלא יהא לא חסר ולא יתר.

ורמב"ם כתב שנדחו דברי האומר שזו עבודה
קשה שבמקדש, והוא מפרש ו"קומץ כדקמצי
אינשי" האומר בגמרא דף י"א, דהיינו שממלא
כפו ממנו כדרך שבני אדם ממלאים ידיהם ממה
שלוקחים בידם.

ואני אומר שאין פירוש "כדקמצי אינשי" אלא
שמכניס צדי אצבעותיו בקמח, ומכניס הקמח
בצדי אצבעותיו לתוך ידו, אבל אינו נוטל קמח
אלא מלא שלש אצבעותיו על פס ידו ולא יותר.
וכדי שלא יהיה מבורץ ומבצבץ ויוצא, מוחק
מלמטה באצבע קטנה ומלמעלה בגודל. ולא
נדחו כלל דברי האומר שזו עבודה קשה